

REGIONALNE PLATFORMY WSPÓŁPRACY

ZATRUDNIENIE SOCJALNE W GOSPODARCE SPOŁECZNEJ

 raport
końcowy

Warszawa 2014

REGIONALNE PLATFORMY WSPÓŁPRACY

ZATRUDNIENIE SOCJALNE W GOSPODARCE SPOŁECZNEJ

 raport
końcowy

Warszawa 2014

Publikacja powstała w ramach projektu systemowego realizowanego przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich pn. „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”, zainicjowanego przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Opracował Zespół Autorów z Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie,
w składzie:

dr Marta Komorska

Anna Kuczyńska

Anna Mazur

Katarzyna Sokołowska

Andrzej Trzeciecki

Paweł Wiśniewski

Recenzja: dr hab. Mirona Ogryzko-Wiewiórska, prof. nadzw. UMCS

© Copyright by Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej; Centrum Rozwoju
Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014

ISBN 978-83-7951-336-9

Publikacja bezpłatna

Nakład 1000 egz.

Projekt okładki: Anna Skrok

Korekta i skład: Joanna Iwanowska, Bożena Mazur

Druk i oprawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom

Fotografia na okładce: © Gstudio Group – fotolia.com

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

Podziękowanie	4
Wprowadzenie	5
Słowniczek RPW	8
Rozdział I: Założenia pilotażowe RPW	11
1. Korelacja RPW – MLW – SC KIS	11
2. Proponowany tryb tworzenia RPW w pilotażu	13
3. Utworzenie Zespołu Synergii Lokalnej warunkiem rozpoczęcia pilotażu RPW	14
Rozdział II: Wielkopolskie wyniki pilotażu RPW	17
1. Regionalne tło pilotażu RPW	17
2. Ścieżka tworzenia RPW w Wielkopolsce	20
3. Najważniejsze efekty działania RPW w Wielkopolsce	23
Rozdział III: Mazowieckie wyniki pilotażu RPW	25
1. Regionalne tło pilotażu RPW	25
2. Ścieżka tworzenia RPW na Mazowszu	26
3. Najważniejsze efekty działania RPW na Mazowszu	28
Rozdział IV: Lubelskie wyniki pilotażu RPW	31
1. Regionalne tło pilotażu RPW	31
2. Ścieżka tworzenia RPW na Lubelszczyźnie	32
3. Najważniejsze efekty działania RPW na Lubelszczyźnie	34
Rozdział V: Iławskie wyniki pilotażu RPW	37
1. Powiatowe tło pilotażu RPW	37
2. Ścieżka tworzenia RPW w powiecie iławskim	37
3. Najważniejsze efekty działania RPW w powiecie iławskim	39
Rozdział VI: Procedury kompetencji i zasady współpracy w ramach RPW	41
Podsumowanie	43

PODZIĘKOWANIE

Raport końcowy, podsumowujący działania pilotażowe Regionalnych Platform Współpracy (dalej: RPW) w ramach projektu systemowego „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”, jest jednym z czterech raportów, które powstały w ramach tego projektu. Pozostałe to: raport końcowy „System Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej W stronę podnoszenia jakości usług reintegracji społecznej i zawodowej”, raport końcowy „Model Lokalnej Współpracy Partnerstwo Międzysektorowe na rzecz zatrudnienia socjalnego Raport z pilotażu” oraz raport końcowy „Animacja tworzenia Klubu Integracji Społecznej w środowisku lokalnym”.

Każdy raport końcowy powstał dzięki wysiłkowi zespołów projektowych, których zadaniem było nie tylko koordynowanie działań w obszarze objętym pilotażem, ale także inspirowanie różnych instytucji, które z punktu widzenia problematyki zatrudnienia socjalnego uznano jako partnerskie, wspomagające procesy wdrażania usług reintegracji społecznej i zawodowej, budowania klimatu współpracy instytucjonalnej oraz tworzenia na szczeblu powiatu i województwa grup doradczo-konsultacyjnych.

Szczególne słowa podziękowania kierowane są do członków zespołów, które w ramach struktur organizacyjnych Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w Lublinie i Poznaniu, a także struktury Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie podjęły się trudu wprowadzenia problematyki zatrudnienia socjalnego do szerszego dyskursu polityki społecznej regionu i powiatu. Niezmiernie ważne i istotne z punktu widzenia kształtowania rozwiązań prawnych w obszarze rynku pracy, pomocy społecznej oraz działalności pożytku publicznego stały się uwagi i wnioski realizatorów pilotażu RPW. Szczególnie ważna jest sugestia łączenia problematyki reintegracji społecznej i zawodowej z tematem rozwoju ekonomii społecznej.

Autorzy niniejszego końcowego raportu dziękują wszystkim zaangażowanym osobom i instytucjom za współpracę w trakcie pilotażu RPW.

/-/ Autorzy Raportu Końcowego

WPROWADZENIE

Wejście Polski w struktury Unii Europejskiej i wprowadzenie w życie nowelizacji ustawy o pomocy społecznej w 2004 roku znacznie przyspieszyło proces wdrażania rozwiązań aktywizujących w obszarze pomocy społecznej. Przeorientowanie polityki społecznej z pasywnej na aktywizującą umożliwiło także wprowadzenie w latach 2003–2007¹ regulacji prawnych wzmacniających programy aktywizacyjne zarówno w obszarze pomocy społecznej, jak i instytucjach rynku pracy, stwarzając fundament upowszechnienia nowej koncepcji polityki społecznej, a tym samym rozwoju przedsiębiorczości społecznej. Podstawą dokonywanych zmian było nowe spojrzenie na takie kwestie społeczne jak: bezrobocie i ubóstwo oraz pojawienie się pojęć wykluczenia społecznego i marginalizacji społecznej w koncepcjach i dokumentach programowych polityki społecznej. Przyjęcie rozwiązań akcentujących przeciwdziałanie marginalizacji poprzez aktywny powrót do pełnienia ról społecznych i zawodowych znalazł się między innymi w rządowym dokumencie pod nazwą: *Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej na lata 2004–2006*². Poza przedstawieniem diagnozy społecznej, istotną część opracowania stanowiła propozycja instrumentów wykorzystywanych w procesie reintegracji społecznej. W ww. dokumencie odwołano się do szeregu nowych terminów i pojęć, takich jak: ekonomia i przedsiębiorstwa społeczne, zatrudnienie socjalne czy spółdzielnie socjalne. W szerokim spektrum nowych rozwiązań oferowanych przez współczesną politykę społeczną zasadniczą rolę przypisuje się koncepcji aktywnej polityki społecznej³, w ramach której kluczową rolę obok decentralizacji i wzmocnienia samorządu lokalnego odgrywa zatrudnienie lub odbudowanie zdolności do zatrudnienia oraz koordynacja działań wszystkich instytucji (publicznych, pozarządowych i prywatnych) w celu organizacji aktywnych form wsparcia na rynku pracy.

Upowszechnienie instrumentów aktywizujących wymaga współpracy publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy, instytucji pomocy społecznej oraz doskonalenia funkcjonowania rynku pracy. Dotychczasowe doświadczenia wskazują, iż nadal istnieje szereg barier w implementacji

¹ Patrz: ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (2004 r.), ustawa o zatrudnieniu socjalnym (2004 r.), ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (2004 r.), ustawa o pomocy społecznej (2004 r.), ustawa o spółdzielniach socjalnych (2006 r.), ustawa o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (2007 r.).

² *Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej na lata 2004–2006*, Ministerstwo Polityki Społecznej, Warszawa 2004.

³ M. Rymsza (2008), *Aktywna polityka społeczna w Polsce. Szanse i ograniczenia upowszechniania koncepcji*, [w:] A. Karwacki, H. Kaszyński (red.), *Polityka aktywizacji w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń, s. 47.

rozwiązań aktywizujących, a do najczęściej występujących możemy zaliczyć niski i nierównomierny w skali kraju poziom współpracy partnerskiej i międzysektorowej, niewystarczający poziom popularyzacji idei aktywnej polityki społecznej i gospodarki społecznej oraz szereg słabości w obszarze opracowania dokumentów planowania strategicznego, szczególnie na poziomie gmin i powiatów⁴. Praca nad skutecznym wdrażaniem rozwiązań aktywizujących, w tym idei zatrudnienia socjalnego, partnerstwa, współpracy międzysektorowej jest szansą na trwałą reintegrację społeczną, stwarzającą podstawy do zmiany społecznej zgodnie z wyznaczonym celem, jakim jest silne ekonomicznie, aktywne, a przede wszystkim odpowiedzialne i samowspierające się społeczeństwo.

Realizacja projektu systemowego „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym” wpisuje się w zadanie, jakim jest implementacja rozwiązań aktywizujących i wskazuje nie tylko na silną korelację pomiędzy obszarem zatrudnienia socjalnego a pomocą społeczną, ale przede wszystkim podkreśla jej trwały związek z ciągle rozwijaną dziedziną, jaką jest nowa ekonomia społeczna/gospodarka społeczna. Uzyskanie efektu synergii w polu działania szeroko rozumianej aktywnej polityki społecznej jest możliwe poprzez wykorzystanie różnych środowisk i struktur organizacyjnych, w których przedstawiciele samorządu terytorialnego, instytucji polityki społecznej, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, a także związków zawodowych i stowarzyszeń biznesowych mogą prowadzić dyskurs o kierunkach współczesnej polityki społecznej w regionie lub powiecie. Jednym z testowanych w projekcie elementów była Regionalna Platforma Współpracy (dalej: RPW), stanowiąca modelowe rozwiązanie, za pośrednictwem którego instytucje administracji publicznej, szczególnie administracji samorządowej, odpowiedzialne za realizację kierunków lokalnej i regionalnej polityki społecznej, a także uchwalające strategie i programy rozwiązywania problemów społecznych są informowane o potrzebach:

- rozwijania usług reintegracji społecznej i zawodowej w lokalnych środowiskach społecznych na zasadach partnerstwa instytucjonalnego,
- propozycjach modyfikowania obowiązujących rozwiązań prawno-organizacyjnych, w tym szczególnie ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

RPW jest rodzajem rzecznictwa zatrudnienia socjalnego, zorientowanego na dążenie do wprowadzenia problematyki usług reintegracji społecznej i zawodowej na regionalne fora dyskusyjne oraz do zakresu działalności organów

⁴ A. Karwacki (2010), *Papierowe skrzydła*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń, zob. także: A. Karwacki, M. Rymsza (2011), *Meandry upowszechniania koncepcji aktywnej polityki społecznej w Polsce*, [w:] M. Grewiński, M. Rymsza (red.), *Polityka aktywizacji w Polsce. Usługi reintegracji w sektorze gospodarki społecznej*, Wyższa Szkoła TWP w Warszawie, Warszawa.

doradczo-konsultacyjnych funkcjonujących na poziomie powiatu oraz województwa. Stąd też, propozycja RPW ściśle współlistnieje z innym testowanym komponentem projektu, jakim jest Model Lokalnej Współpracy. Rzecznictwo zatrudnienia socjalnego w formie RPW rozumiane jest także jako wyraz pozytywnego lobbingu, który należy kojarzyć z:

- propagowaniem usług reintegracji społecznej i zawodowej szczególnie na obszarze gmin danego województwa/powiatu,
- wspieraniem tworzenia w gminach najmniejszych podmiotów zatrudnienia socjalnego lub innych form organizacyjnych, które w swojej działalności statutowej zajmują się problematyką reintegracji społecznej i zawodowej (np. spółdzielni socjalnych),
- promowaniem gmin wdrażających MLW oraz podmiotów zatrudnienia socjalnego działających na obszarze województwa/powiatu.

Przyjmując powyższe założenie, RPW powinna skoncentrować swoje działania na reprezentacji wartości zatrudnienia socjalnego oraz idei centrów i klubów integracji społecznej jako jednostek istotnie wspomagających i uzupełniających działalność instytucji pomocy społecznej i rynku pracy w celu eliminacji wykluczenia społecznego i zawodowego.

Pilotaż RPW został przeprowadzony w trzech województwach: wielkopolskim, lubelskim i mazowieckim oraz w jednym powiecie: iławskim. Partnerami w realizacji pilotażu RPW były regionalne ośrodki polityki społecznej oraz powiatowe centrum pomocy rodzinie. Pilotaż RPW był prowadzony na podstawie jednolicie ustalonych reguł określonych w dokumentacji projektowej przekazanej przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich z siedzibą w Warszawie (dalej: CRZL). Zestaw materiałów informacyjnych zawierał następujące opracowania:

- ❖ *Wytyczne do pilotażu RPW oraz MLW,*
- ❖ *Zeszyty Informacyjne: „Model Lokalnej Współpracy w Gminie – kompleksowe formy reintegracji społecznej i zawodowej w środowisku lokalnym”, „Model Lokalnej Współpracy oraz Regionalne Platformy Współpracy w obszarze lokalnych usług reintegracji społecznej i zawodowej”.*

Istotnym elementem pilotażu RPW był szereg podsumowań dokonanych podczas regionalnych konferencji. Sformułowano wiele cennych wniosków i rekomendacji pod adresem ostatecznego kształtu regionalnych platform współpracy, a także ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

SŁOWNICZEK RPW

AKTYWNA POLITYKA SPOŁECZNA	W Polsce zdefiniowano to pojęcie w 2004 r. w <i>Krajowym Planie Działań na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004–2006</i> ⁵ . Przedstawiono w nim m.in. diagnozę sytuacji społecznej, wskazano grupy osób najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne oraz zaproponowano instytucjonalne narzędzia polityki społecznej pod kątem niwelowania istniejących barier i różnic. Propozycje prawno-ekonomiczne wpisywały się w nowy model polityki społecznej związany z przewartościowaniem dotychczasowej idei „państwa opiekuńczego”. Przy formułowaniu nowych instrumentów skorzystano z doświadczeń krajów Europy Zachodniej oraz USA w obszarze realizacji programów pomocy społecznej – nowa teza polityki społecznej to: przewaga koncepcji <i>workfare</i> (praca zamiast zasiłku) nad dotychczas realizowaną koncepcją <i>welfare state</i> (państwa opiekuńczego).
CAS	Centralna Aplikacja Statystyczna – system elektroniczny archiwizowania danych statystycznych z obszaru pomocy społecznej oraz zatrudnienia socjalnego. System CAS wspomaga proces raportowania i komunikacji pomiędzy jednostkami pomocy społecznej, działającymi na poszczególnych poziomach organizacyjnych: centralnym, wojewódzkim oraz powiatowym i gminnym. Centra i kluby integracji społecznej przekazują w tym systemie sprawozdania ze swojej działalności.
CIS	Centrum Integracji Społecznej – oznacza jedną z ustawowych form organizacyjnych podmiotu zatrudnienia socjalnego.
CRZL	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich to jednostka organizacyjna realizująca jako Instytucja Pośrednicząca drugiego stopnia projekty systemowe m.in. w obszarze pomocy i integracji społecznej.
EKONOMIA SPOŁECZNA	Definicja wypracowana przez Dyрекcję Generalną ds. Przedsiębiorstw, Komisji Europejskiej: <i>Część gospodarki, w której przedsiębiorstwa są tworzone przez i dla tych, którzy mają wspólne potrzeby i są odpowiedzialne za tych którym mają służyć</i> ⁶ . Definicja Europejskiej Stałej Konferencji Ekonomii Społecznej (CEP-CMAF): <i>Ekonomia społeczna nie może być zmierzona wyłącznie miernikiem ekonomicznym, który jednak potrzebny jest, aby osiągnąć jej cele jako społeczności pomocy wzajemnej, ale przede wszystkim oceniana jest przez swój wkład w dziedzinę solidarności, spójności społecznej i rozwoju terytorialnego (powiązań)</i> ⁷ .

⁵ *Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004–2006*, Ministerstwo Polityki Społecznej, Warszawa 2004.

⁶ Dokument przygotowawczy, koordynowany przez Bruno Roelantsa: Praga, *Ekonomia społeczna 2002*, CECOP, Praga, lipiec 2002 r., s. 27–34.

⁷ Tamże, s. 28.

GMINA MLW	Pojęcie to odnosi się do gmin, które brały udział w działaniach pilotażowych MLW w ramach projektu „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym” lub gmin, które w przyszłości będą korzystać z rozwiązań MLW.
INTERESARIUSZ MLW	Pojęcie występujące w MLW odnoszące się do instytucji, podmiotu lub osoby fizycznej, która może w istotny sposób wpływać na jego kształt. Interesariusze MLW w działaniach pilotażowych są reprezentowani przez osoby wyznaczone przez kierownictwa instytucji, podmiotów lub będące osobami o uznanym w środowisku autorytecie społecznym.
KIS	Klub Integracji Społecznej – oznacza jedną z ustawowych form organizacyjnych podmiotu zatrudnienia socjalnego.
MLW	Model Lokalnej Współpracy – oznacza proces tworzenia instytucjonalnego partnerstwa lokalnego w gminie, którego główną osią jest zatrudnienie socjalne.
PAKT NA RZECZ MLW	Pojęcie występujące w MLW odnoszące się do projektu lub ostatecznej wersji porozumienia (umowy) o współpracy zawartego pomiędzy Interesariuszami, którzy zadeklarowali chęć wspierania, a także uczestniczenia w działaniach zmierzających do utworzenia (reaktywowania) klubu integracji społecznej oraz rozwoju jego usług na terenie gminy, na którym przebiegał pilotaż MLW.
PODMIOT ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO	To jednostka organizacyjna świadcząca usługi reintegracji społecznej utworzona zgodnie z przepisami ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity: Dz. U. 2011 r. Nr 43 poz. 225 z późn. zm.). Podmiotem zatrudnienia socjalnego jest centrum integracji społecznej lub klub integracji społecznej.
RPW	Skrót umownego pojęcia Regionalna Platforma Współpracy występującego w działaniach na poziomie powiatu/województwa, oznaczający elastyczną strukturę organizacyjną budowaną oddolnie na bazie już istniejących partnerstw lub organów doradczo-konsultacyjnych takich jak: Powiatowa Rada Rynku Pracy lub Powiatowa Rada Działalności Pożytku Publicznego (odpowiednio wojewódzkie). Skład nowej struktury organizacyjnej (Platformy Współpracy) uzupełniają przedstawiciele (lub reprezentanci) działających Zespołów Synergii Lokalnej, reprezentujących instytucje zatrudnienia socjalnego. RPW mogą być także tworzone na bazie zespołów ds. ekonomii społecznej działających w strukturach regionalnych ośrodków polityki społecznej, a poprzez włączenie do nich przedstawicieli zespołów synergii lokalnej następuje wzmocnienie lokalnych podmiotów zatrudnienia socjalnego.

REINTEGRACJA SPOŁECZNA	Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.
REINTEGRACJA ZAWODOWA	Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.
SC KIS	System Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej, który był testowany w 10 gminach dysponujących podmiotem zatrudnienia socjalnego.
ZATRUDNIENIE SOCJALNE	Pojęcie odnoszące się do usług reintegracji społecznej i zawodowej wykonywanych zgodnie z przepisami ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity: Dz. U. 2011 r. Nr 43 poz. 225 z późn. zm.).
ZSL	Zespół Synergii Lokalnej – oznacza podstawowe narzędzie wdrażania MLW, w praktyce to grupa reprezentantów instytucji i podmiotów tworzących lokalny katalog partnerów, utworzona dla inicjowania i kontynuowania działań MLW na obszarze administracyjnym gminy.

I. ZAŁOŻENIA PILOTAŻOWE RPW

1. Korelacja RPW – MLW – SC KIS

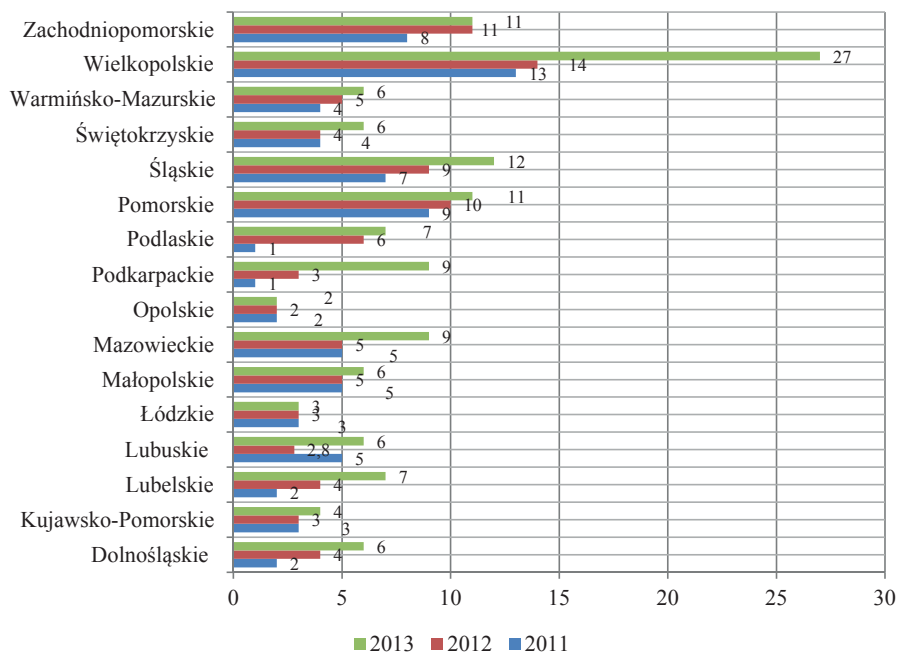
W założeniach pilotażowych projektu określono, że testowanie propozycji tworzenia Regionalnych Platform Współpracy będzie działaniem współistniejącym z pilotażem MLW, którym objętych zostało dwadzieścia gmin w kraju oraz pilotażem SC KIS testowanym w kolejnych dziesięciu gminach.

Zadanie to zostało podyktowane potrzebą wzmocnienia rozwiązań w obszarze zatrudnienia socjalnego, w tym zwiększenia dynamiki powstawania kolejnych jednostek realizujących reintegrację społeczną i zawodową, szczególnie w regionach z najniższym poziomem ich występowania. Należy podkreślić, iż regiony najbardziej zagrożone problemem szeroko rozumianego wykluczenia, w tym bezrobocia, to regiony z najmniejszym nasyceniem jednostek oferujących usługi z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej (zob. rysunek 1). Pojawiła się więc potrzeba wprowadzenia takiego rozwiązania, które z jednej strony pobudzi mechanizmy tworzenia jednostek reintegracji społecznej, przybliżając usługę do mieszkańców na poziomie środowisk lokalnych, a także przygotuje podatny grunt do tworzenia lokalnej współpracy zarówno w wymiarze poziomym, jak i pionowym. Założenia propozycji, jaką jest tworzenie Regionalnych Platform Współpracy, stanowią odpowiedź na istniejące problemy i ograniczenia.

Połączenie trzech działań pilotażowych wynikało z dążenia do przypisania RPW roli rzecznictwa zatrudnienia socjalnego rozumianego jako pozytywny lobbying, który należy kojarzyć z:

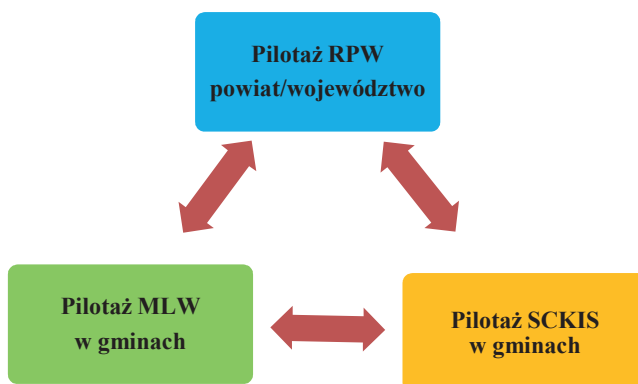
- propagowaniem usług reintegracji społecznej i zawodowej szczególnie na obszarze gmin danego powiatu/województwa, w tym usług świadczonych wg standardu certyfikacyjnego,
- wspieraniem tworzenia w gminach najmniejszych podmiotów zatrudnienia socjalnego lub innych wybranych form organizacyjnych, które w swojej działalności statutowej zajmują się problematyką reintegracji społecznej i zawodowej (np. spółdzielni socjalnych),
- promowaniem gmin wdrażających MLW oraz podmiotów zatrudnienia socjalnego działających na obszarze powiatu/województwa.

Rysunek 1. Przyrost centrów integracji społecznej na koniec 2013 r.

Źródło: Projekt „Informacja o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w okresie 2012–2013”, MPiPS 2014 r.

Rysunek 2. Konstrukcja pilotażu rozwiązań modelowych MLW – RPW – SC KIS w projekcie

Źródło: opracowanie własne.

W aktualnym porządku prawnym na szczeblu powiatu/województwa funkcjonują:

- powiatowe/wojewódzkie rady rynku pracy,
- powiatowe/wojewódzkie rady działalności pożytku publicznego.

Brakuje natomiast podobnego instrumentu opiniodawczo-doradczego w obszarze pomocy społecznej (ustawa o pomocy społecznej nie przewiduje takiego rozwiązania) oraz reintegracji społecznej i zawodowej. Nie oznacza to jednak, że wyżej wymienione rady nie mogą w swoich planach działania uwzględniać dodatkowej problematyki.

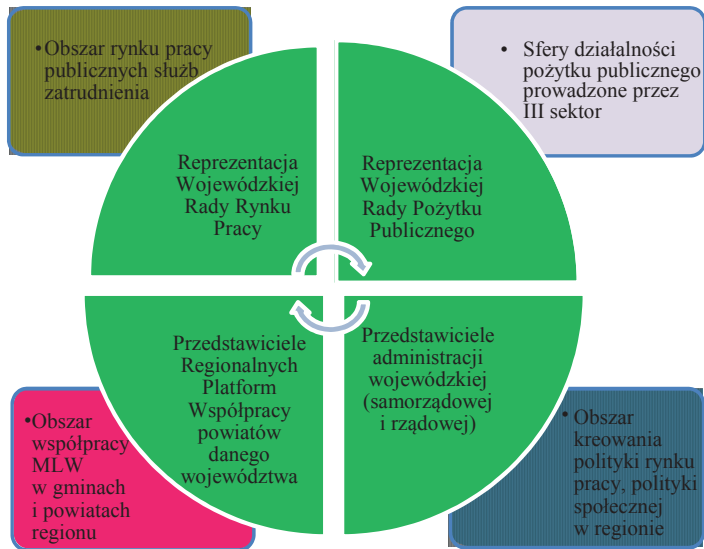
2. Proponowany tryb tworzenia RPW w pilotażu

Założenia projektu wskazują, że RPW może stanowić nieformalną płaszczyznę współdziałania różnych instytucji i podmiotów z szeroko pojętej dziedziny, jaką jest polityka społeczna. Stąd też zaproponowano, aby na szczeblu powiatu w pilotażu RPW doszło do połączenia reprezentacji Powiatowej Rady Zatrudnienia (np. 2 osoby), Powiatowej Rady Pożytku Publicznego (np. 2 osoby) oraz przedstawicieli gminnych zespołów synergii lokalnej (po 1 osobie z gminy, w której realizowano pilotaż MLW). W założeniach pilotażu RPW przyjęto, że taka reprezentacja będzie pełniła funkcję organu konsultacyjno-doradczego dla starosty i rady powiatu.

Na poziomie województwa zaproponowano RPW funkcję doradczą-konsultacyjną dla marszałka województwa. Przewidywane zadania dla RPW na szczeblu województwa określono następująco:

- wyrażanie opinii dotyczących strategii rozwoju województwa, ze szczególnym uwzględnieniem elementów wykorzystywania sektora usług reintegracji społecznej i zawodowej w rozwiązywaniu problemów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w regionie,
- dokonywanie ocen rozwoju sieci instytucjonalnej zatrudnienia socjalnego na obszarze powiatów i gmin, a także efektywnego wykorzystywania jej w działaniach publicznych służb zatrudnienia oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej regionu,
- formułowanie rekomendacji dla marszałka województwa dotyczących likwidowania barier administracyjno-legislacyjnych w rozwoju kompleksowych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów zatrudnienia socjalnego, a także opiniowanie alokacji środków finansowych, w tym środków EFS przeznaczanych na działania wspierające rozwój przedsiębiorczości społecznej, aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców województwa oraz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- przygotowywanie propozycji zmian legislacyjnych do ustaw w obszarze pomocy społecznej, rynku pracy i zatrudnienia socjalnego dotyczących wspierania aktywności jednostek organizacyjnych samorządów gminnych i powiatowych.

Rysunek 3. Propozycja tworzenia w pilotażu RPW na szczeblu województwa

Źródło: Materiał informacyjny CRZL przekazany realizatorom pilotażu RPW pt.: MODEL LOKALNEJ WSPÓŁPRACY oraz REGIONALNE PLATFORMY WSPÓŁPRACY w obszarze lokalnych usług reintegracji społecznej i zawodowej, Warszawa 2013 r.

3. Utworzenie Zespołu Synergii Lokalnej warunkiem rozpoczęcia pilotażu RPW

Warunkiem niezbędnym dla testowania RPW na obszarze wybranego powiatu lub województwa było rozpoczęcie funkcjonowania przynajmniej jednego zespołu synergii lokalnej na terenie gminy, która realizowała pilotaż MLW. Niespełnienie tego warunku uniemożliwiłoby dalsze wdrażanie pilotażu RPW, ponieważ reprezentacja zespołów synergii lokalnej została wpisana jako podstawowy element modelowy każdej struktury regionalnej platformy współpracy.

Bezwzględny warunek tworzenia RPW został spełniony przez wszystkich wybranych realizatorów, to znaczy:

- województwo wielkopolskie – do RPW włączono zespół synergii lokalnej Miasta Poznania,
- województwo lubelskie – do RPW włączono przedstawicieli wszystkich zespołów synergii lokalnej biorących udział w działaniach pilotażowych MLW,
- województwo mazowieckie – do RPW włączono reprezentantów ZSL Tuszcz, ZSL Bulkowo oraz ZSL Słupno,
- powiat iławski (woj. warmińsko-mazurskie) – do RPW włączono reprezentantów dwóch gmin: ZSL Iława oraz ZSL Lubawa.

Biorąc pod uwagę funkcję rzecznictwa zatrudnienia socjalnego przez RPW, należy wskazać, że oddziaływaniem „platform” została objęta większa liczba zespołów synergii lokalnej, niż określono to w „Wytycznych do pilotażu RPW”. Ten rezultat pilotażu RPW był wynikiem inicjatyw podmiotów, którym powierzono funkcje koordynacyjne w tworzeniu platform współpracy, czyli Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu i Lublinie, Mazowieckiemu Centrum Polityki Społecznej Warszawie oraz Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie. Dzięki temu uzyskano zwiększony efekt synergicznego działania różnych instytucji i podmiotów w obu pilotażach – RPW i MLW.

Lista zespołów synergii lokalnej działających na terenie poszczególnych pilotażu RPW przedstawia się następująco:

Rysunek 4. Zespoły Synergii Lokalnej działające na obszarze pilotażu RPW

Źródło: na podstawie informacji „Raportu końcowego MLW”, CRZL Warszawa 2014 r.

Poza zasięgiem oddziaływania pilotażu RPW pozostał tylko jeden realizator pilotażu MLW – ZSL Kolno (woj. warmińsko-mazurskie).

II.

WIELKOPOLSKIE WYNIKI PILOTAŻU RPW

1. Regionalne tło pilotażu RPW

Województwo wielkopolskie posiada duże doświadczenie w rozwoju różnorodnych form pomocy i wsparcia dla osób wykluczonych, należy też do przodujących pod względem inicjatyw z zakresu rozwoju ekonomii społecznej. Województwo wielkopolskie charakteryzuje się niższym od krajowego wskaźnikiem stopy bezrobocia (w sierpniu 2014 r. – 8,3%), chociaż na obszarze tego województwa rejestruje się powiaty z dużymi problemami bezrobocia, np.: powiat wągrowiecki (22%), powiat złotowski (18,9%), powiat chodzieski (16,9%).

W problematyce świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej decydującą determinantą jest przestrzenne ubóstwo w regionie, stąd duże zróżnicowanie w zakresie rozwijania różnorodnych form aktywizacji społecznej i zawodowej. Gminy dotknięte najwyższym wskaźnikiem bezrobocia oraz ubóstwa są zlokalizowane w północnej i wschodniej części województwa. Z analizy Zespołu Projektowego RPW ROPS Poznań wynika, że w gminach, w których występują największe problemy społeczne, ilość jednostek organizacyjnych zatrudnienia socjalnego jest niewystarczająca. Przykładowo tylko w gminie Orchowo, zaliczonej do grupy „najtrudniejszych” działa CIS, natomiast w innych nie funkcjonuje żaden KIS. Jednocześnie można zauważyć, że w gminach, w których stopa bezrobocia i wskaźnik ubóstwa jest relatywnie niższy, funkcjonuje większa liczba podmiotów świadczących usługi reintegracji społecznej i zawodowej. Wielkopolska dysponuje znacznie większą liczbą CIS-ów i KIS-ów niż pozostałe regiony kraju. Według danych zawartych w „Informacji o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w okresie 2012–2013” z 2014 r.⁸ na terenie województwa wielkopolskiego było zarejestrowanych:

⁸ Projekt drugiej informacji został przygotowany przez IRSS w maju 2014 r. i przekazany do Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej MPiPS. To wykonanie przepisu art.18c ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

Tabela 1A. Wykaz CIS w Wielkopolsce (stan na maj 2014 r.)

Nazwa CIS	Instytucja tworząca CIS	Rok utworzenia
CIS Borek Wielkopolski	Gmina Borek Wielkopolski	2013
CIS Chudobczyce	Stowarzyszenie Integracyjne Wspólnoty Barka	2007
CIS Gębiczyn	Fundacja „Gębiczyn”	2009
CIS Kawęczyn	Stowarzyszenie „Kawęczyńskie Towarzystwo Rozwoju”	2012
CIS Kłoda	Stowarzyszenie na Rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „Pro-Activ”	2009
CIS Konin	Stowarzyszenie Razem Damy Radę	2011
CIS Krobia	Spółdzielnia Socjalna ECOSS	2013
CIS Krzyż Wielkopolski	Krzyskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół	2011
CIS Kwilcz	Stowarzyszenie Dla Ludzi i Środowiska	2005
CIS Margonin	Stowarzyszenie Przedsiębiorców dla Ekonomii Społecznej Humanations	2012
CIS Miedzichowo	Wójt Gminy Miedzichowo	2013
CIS Młodzianów	Stowarzyszenie „Kawęczyńskie Towarzystwo Rozwoju”	2007
CIS Odolanów	Stowarzyszenie Trzeźwości w Odolanowie	2010
CIS Orchowo	Wójt Gminy Orchowo	2011
CIS Piła	Centrum Charytatywno-Opiekuńcze Caritas p.w. Matki Bożej z Lourdes	2012
CIS Pniewy	Stowarzyszenie Dla Ludzi i Środowiska	2007
CIS Pniewy	Wójt Gminy Pniewy	2013
CIS Pobiedzisko	Stowarzyszenie Patent	2012
CIS Poznań	Fundacja Pomocy Wzajemnej Barka	2009
CIS Poznań, Darzybór	Stowarzyszenie Pogotowie Społeczne	2006
CIS Poznań, Piątkowo	Stowarzyszenie ETAP	2008
CIS Poznań	Stowarzyszenie Szkoła „Barki” im. H.Ch. Kofoeda – Centrum Integracji Społecznej	2004
CIS Ryczywół	Wójt Gminy Ryczywół	2012
CIS Rydzyna	Stowarzyszenie na Rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „Pro Activ”	2009
CIS Sieraków	Stowarzyszenie Dla Ludzi i Środowiska	2011
CIS Szamotuły	Fundacja Niemiecko-Polska „Nadzieja	2009

Źródło: na podstawie danych z projektu „Informacja o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w okresie 2012–2013”, MPiPS 2014 r.

Tabela 1B. Wykaz KIS w Wielkopolsce (stan na maj 2014 r.)

Nazwa KIS	Instytucja tworząca KIS	Rok utworzenia
KIS Czempin,	Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi	2011
KIS Karpicko/Wolsztyn,	Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi	2011
KIS Kłodawa,	Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi	2011
KIS Konin, Margaretkowa 1	Stowarzyszenie „Działajmy Razem”	2012
KIS Konin, Sosnowa 16	Rada Miasta – MOPS Konin	2006
KIS Puszczykowo	Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi	2010
KIS Środa Wielkopolska	Stowarzyszenie „Działajmy Razem”	2012
KIS Wronki	Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi	2012
KIS Borek Wielkopolski	Wójt Gminy	2012
KIS Kalisz	MOPS Kalisz	2008
KIS Komorniki	OPS Komorniki	2008
KIS Kórnik	OPS Kórnik	2009
KIS Mosina	OPS Mosina	2010
KIS Karpicko	Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi	2011

Źródło: na podstawie danych z projektu „Informacja o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w okresie 2012–2013”, MPiPS 2014 r.

Województwo wielkopolskie dysponuje następującymi dokumentami strategicznymi opracowanymi na lata 2014–2020:

- Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku, w której zwrócono uwagę na współpracę partnerską różnych podmiotów, aktywność zawodową i społeczną mieszkańców oraz podkreślono znaczenie włączenia społecznego w rozwój ogólny regionu.
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku to dokument planistyczno-operacyjny dla obszaru bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców regionu.
- Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2014–2020. Jest wyznacznikiem budowania wsparcia dla rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, w tym także centrów i klubów integracji społecznej, co znacznie ułatwia podejmowanie działań innowacyjnych oraz promowanie rozwiązań modelowych proponowanych do zastosowania w praktyce.

2. Ścieżka tworzenia RPW w Wielkopolsce

Testowanie zaproponowanego rozwiązania RPW odbywało się przy wykorzystaniu oraz dostosowaniu do lokalnych warunków „Wytycznych”, które uwzględniały specyfikę regionu wielkopolskiego.

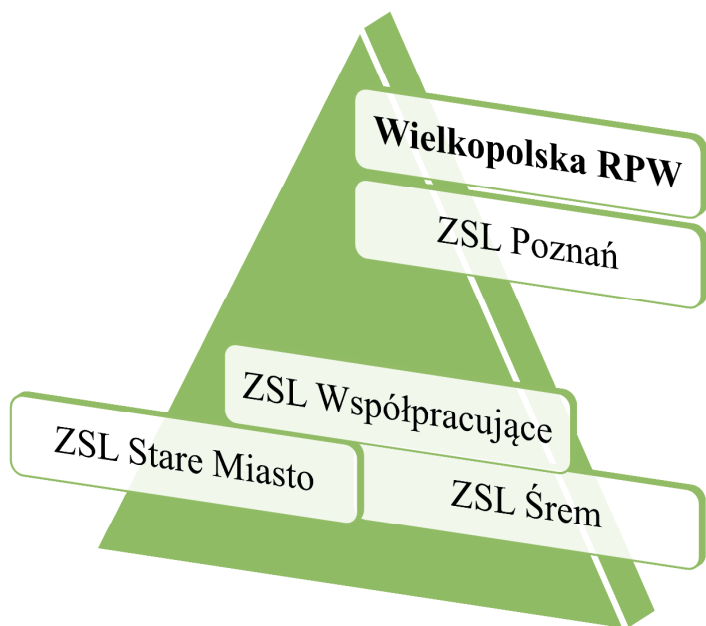
2.1. Funkcja koordynacyjna ROPS Poznań

Całość zadań związanych z pilotażem RPW powierzono Regionalnemu Ośrodkowi Polityki Społecznej w Poznaniu. W związku z tym utworzono Grupę Roboczą ds. RPW, składającą się z pracowników ROPS Poznań. Ten układ organizacyjny zapewnił stałą możliwość konsultowania wszelkich zmian w zakresie „Wytycznych” ze specjalistami, którzy od wielu lat zajmują się problematyką rozwoju ekonomii społecznej.

2.2. Spełnienie warunku dysponowania w regionie Zespołem Synergii Lokalnej

W wielkopolskim pilotażu RPW ten warunek został spełniony od samego początku procesu tworzenia *Regionalnej Platformy*, poprzez włączenie do pierwszego składu osobowego reprezentantów ZSL Poznań.

Rysunek 5. Pierwszy skład RPW w Wielkopolsce

Źródło: na podstawie informacji z raportu końcowego ROPS Poznań.

Z powodu opóźnionego uruchomienia projektu na poziomie krajowym w pierwszym składzie RPW nie znaleźli się przedstawiciele ZSL Stare Miasto oraz ZSL Śrem. Obie gminy przystąpiły do pilotażu MLW z opóźnieniem.

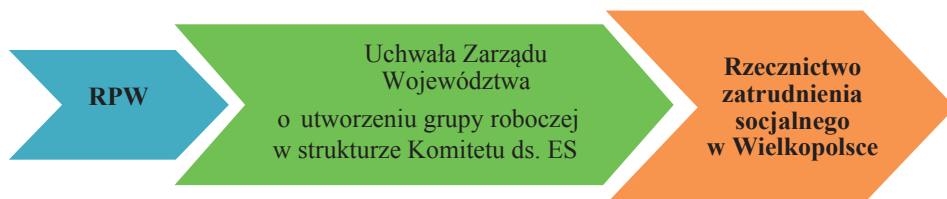
2.3. Konsultacje z wojewódzkimi organami opiniotwórczo-doradczymi

W pilotażu RPW w Wielkopolsce dokonano modyfikacji „Wytocznej nr 3 – przeprowadzenie konsultacji z Wojewódzką Radą Rynku Pracy oraz Wojewódzką Radą Działalności Pożytku Publicznego”. Uznano, że lepszym gremium konsultacyjnym będzie działający Komitet ds. Ekonomii Społecznej. Jednym z zadań tego organu jest koordynowanie wdrażania Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013–2020, wypracowywanie nowych rozwiązań i budowa sieci kooperacyjnych w ramach sektora przedsiębiorczości społecznej. Jak wskazuje ROPS Poznań *Komitet jest powołany Uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego, co wskazuje na jego regionalny charakter*⁹. Konsultacjom poddano kwestię zasadności powołania szerszej platformy współpracy różnych instytucji i podmiotów z uwzględnieniem problematyki działania instytucji świadczących usługi reintegracji społecznej i zawodowej, a także kwestię alokacji takiej platformy w strukturach wojewódzkich.

2.4. Alokacja RPW w Wielkopolsce

Wielkopolski wynik konsultacji należy uznać za sukces całej Grupy Roboczej ds. RPW, bowiem w dn. 24 lipca 2014 r. przyjęto zmiany do Uchwały Nr 3602/2013 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dn. 5 lipca 2013 r. w sprawie powołania Komitetu ds. Ekonomii Społecznej. W treści zmienionej uchwały zapisano, że RPW będzie grupą roboczą o określonym składzie osobowym, z własnym regulaminem, a do jej prac mogą być zapraszani specjaliści z różnych obszarów działania.

Rysunek 6. Efekt pilotażu RPW w Wielkopolsce

Źródło: na podstawie informacji z raportu końcowego ROPS Poznań.

⁹ Patrz: raport końcowy z pilotażu RPW w Wielkopolsce pt.: *Pilotażowy test funkcjonowania RPW w realizacji usług reintegracji społecznej i zawodowej*, ROPS, Poznań 2014, s. 18.

Potwierdzeniem słuszności alokacji RPW w strukturach opiniodawczych województwa wielkopolskiego jest przedstawione poniżej uzasadnienie do Uchwały Zarządu Województwa.

Rysunek 7. Uzasadnienie do uchwały Zarządu Województwa Wielkopolskiego

**Uzasadnienie do uchwały Nr 4945/2014
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 24 lipca 2014 roku**

zmieniającej uchwałę w sprawie powołania Komitetu ds. ekonomii społecznej w ramach realizacji Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013–2020

W dniu 5 lipca podjęta została uchwała Nr 3602/2013 Zarządu Województwa Wielkopolskiego w sprawie powołania Komitetu ds. ekonomii społecznej w ramach realizacji Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013–2020.

W związku z coraz intensywniejszą pracą Komitetu ds. ekonomii społecznej konieczna stała się korekta jego składu obejmująca wymianę członków lub zastępców bez poszerzania listy członków.

Zadaniem Komitetu ds. ekonomii społecznej jest, między innymi, zapewnienie realizacji polityki wsparcia ekonomii społecznej w następujących wymiarach:

- koordynowania działań w obszarze ekonomii społecznej w regionie,
- wyznaczania wspólnych kierunków rozwoju,
- stworzenia prawidłowego systemu przepływu informacji oraz komunikacji,
- stałego pogłębiania wiedzy mieszkańców Wielkopolski dotyczącej sektora ekonomii społecznej,
- wypracowanie ram instytucjonalnych i prawnych umożliwiających rozwój podmiotów ekonomii społecznej oraz współpracy lokalnej na rzecz sektora ekonomii społecznej.

Zgodnie z regulaminem Komitetu ds. ekonomii społecznej, w jego ramach tworzone są również zespoły robocze. Pierwszym z nich jest Regionalna Platforma Współpracy, której celem jest uzyskanie w Wielkopolsce synergii działań instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań reintegracji społeczno-zawodowej grup osób wykluczonych społecznie, wzmacniającej jakość i efektywność świadczonych usług. Kolejne zespoły robocze będą powoływane zgodnie z potrzebami i Regulaminem działalności Komitetu ds. Ekonomii Społecznej. Ze względu na ww. zadania zasadne jest bieżące monitorowanie i dostosowywanie prac Komitetu ds. ekonomii społecznej, w tym bieżąca aktualizacja jego składu.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Źródło: dokumentacja ROPS Poznań.

3. Najważniejsze efekty działania RPW w Wielkopolsce

W wyniku przeprowadzonej kampanii informacyjno-promującej tematykę wdrażania pilotażowych rozwiązań RPW w Wielkopolsce uzyskano – *deklaracje przystąpienia do RPW* oraz sformułowano rolę jej członków jako partnerów/konsultantów. Skład RPW jest inny niż wskazywały to „Wytyczne”, przede wszystkim nie ograniczono jej wyłącznie do przedstawicieli Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy, Wojewódzkiej Rady Pożytku Publicznego oraz przedstawicieli administracji samorządowej i rządowej regionu. Reprezentacja RPW została oparta również na członkach Wielkopolskiego Komitetu ds. Ekonomii Społecznej, który reprezentuje CIS-y, KIS-y, spółdzielnie socjalne oraz organizacje pozarządowe.

W efekcie znaczącego poszerzenia grona partnerów RPW wzmocniono stabilność platformy, uzyskano szeroką reprezentację najważniejszych interesariuszy reintegracji społecznej i zawodowej, gwarantującą rzetelną diagnozę potrzeb i problemów oraz opracowanie adekwatnych rozwiązań. Usprawnienie komunikowania się i wymiany informacji staje się gwarantem efektywności wdrażanych zadań.

3.1. Przyjęcie trybu i zasad funkcjonowania RPW

ROPS w Poznaniu testował wariant wykorzystujący Wojewódzki Komitet ds. Ekonomii Społecznej, powstała Grupa ds. RPW. Efektem jej prac było sformułowanie trybu i zasad funkcjonowania RPW, tj. *kroki dla funkcjonowania RPW*.

Poniżej schemat funkcjonowania RPW:

Rysunek 8. Sposób funkcjonowania RPW w Wielkopolsce

Źródło: opracowanie na podstawie danych raportu końcowego ROPS Poznań.

W ramach poszczególnych „kroków” funkcjonowania RPW najważniejsze czynności wskazane przez ROPS to:

- Krok 1 – wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za organizację pracy, protokołowanie posiedzeń RPW oraz archiwizowanie wypracowanych stanowisk i rekomendacji dla Komitetu ds. Ekonomii Społecznej,
- Krok 2 – wprowadzenie poprzez regulamin pracy Komitetu ds. Ekonomii Społecznej RPW jako zespołu roboczego do struktury komitetu (uchwała),
- Krok 3 – określenie w uchwale o utworzeniu RPW zasad przystępowania nowych członków. Z uwagi na zamknięty charakter grup roboczych w Komitecie ds. Ekonomii Społecznej zaproponowano formułę zaproszenia do współpracy specjalistów z różnych dziedzin. Ponadto konieczne okazało się uzgodnienie sposobu prezentacji wypracowanych rekomendacji i wniosków, a także sposobu prowadzenia monitoringu funkcjonowania RPW,
- Krok 4 – wysłanie informacji o tworzeniu RPW, zaproszeń i deklaracji przystąpienia do platformy,
- Krok 5 – podczas pierwszego spotkania konieczne jest dokonanie podziału tematycznego członków RPW. Proponowany układ tematyczny to:
 - Standardy funkcjonowania i finansowania CIS/KIS,
 - Współpraca z pracodawcami,
 - Upowszechnianie informacji na temat zatrudnienia socjalnego w regionie,
- Krok 6 – to ustalenie terminu i miejsca kolejnych spotkań RPW.

Przytoczone poniżej opinie ROPS potwierdzają słuszność obranego w Wielkopolsce kierunku wykorzystania struktur organizacyjnych Komitetu ds. Ekonomii Społecznej dla umiejscowienia RPW:

- 1) pierwsza opinia (cyt.): *Jednakowoż przydzielenie grupy RPW do Komitetu ds. Ekonomii Społecznej umożliwi ciągle funkcjonowanie i działanie Platformy, nawet po zakończeniu pilotażu, co może dobrze wpłynąć na utrzymanie synergii działań instytucji związanych z reintegracją społeczną i zawodową¹⁰.*
- 2) druga opinia (cyt.): *Ostatnim ważnym elementem jest usytuowanie Grupy RPW przy Komitecie ds. Ekonomii Społecznej, która to decyzja została zaaprobowana przez jego członków, można domniemywać, iż jest to sygnał nawiązania współpracy między poszczególnymi podmiotami z obszaru pomocy i reintegracji społecznej oraz z obszaru publicznych służb zatrudnienia¹¹.*

¹⁰ Raport cząstkowy nr 3 „Regionalne Platformy Współpracy”, op.cit., s. 5.

¹¹ Tamże, s. 6.

III. MAZOWIECKIE WYNIKI PILOTAŻU RPW

1. Regionalne tło pilotażu RPW

Mazowsze przystąpiło do pilotażu RPW, dysponując zarówno centrami, jak i klubami integracji społecznej, przy czym ich statystyczna liczba plasuje ten region w środkowej części krajowej tabeli podmiotów zatrudnienia socjalnego. W 2013 r. przyrost centrów integracji społecznej w województwie mazowieckim w stosunku do poprzednich lat należy uznać jako pozytywny efekt funkcjonowania ustawy o zatrudnieniu socjalnym¹². Lista podmiotów zatrudnienia socjalnego tworzona na podstawie statystyk w systemie CAS (MPiPS) oraz wojewódzkich rejestrów CIS i KIS (województwa mazowiecki) na Mazowszu wskazuje następujące pozycje:

Tabela 2. Wykaz CIS i KIS w województwie mazowieckim (stan na maj 2014 r.)

Nazwa CIS	Instytucja tworząca centrum	Rok powstania
CIS Legionowo	Fundacja „Pasja Życia”	2013
CIS Płock	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy im. św. Brata Alberta w Płocku	2008
CIS Płock	Stowarzyszenie Centrum Innowacji Społeczeństwa Informacyjnego	2010
CIS Radom	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Dorosłym	2009
CIS Sarnaki	Wójt Gminy Sarnaki	2013
CIS Siedlce	Caritas Archidiecezji Siedleckiej	2005
CIS Warszawa	Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”	2013
CIS Warszawa	Fundacja „Hominem”	2013

¹² Szerzej w projekcie pt.: *Informacja o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w okresie 2012–2013*, MPiPS 2014.

Nazwa KIS	Instytucja tworząca klub	Rok powstania
KIS Gąbin	Fundacja Q	2012
KIS Ilża	Fundacja Q	2013
KIS Mińsk Mazowiecki	Gmina – MOPS Mińsk Mazowiecki	2013
KIS Opinogóra Górna	Gmina – GOPS Opinogóra Górna	2013
KIS Ostrołęka	Gmina – MCPR Ostrołęka	2010
KIS Przasnysz	MOPS w Przasnyszu	2010
KIS Pułtusk	Gmina Pułtusk – MOPS Pułtusk	2006
KIS Radiówek/Wiązowna	Gmina – OPS Wiązowna	2010
KIS Stoczek	GOPS w Stoczku	2013
KIS Słupno	Gmina – OPS Słupno	2006
KIS Szydłowiec	Świętokrzyski Zarząd Wojewódzki PKPS w Kielcach	2013
KIS Tłuszcz	Gmina – OPS Tłuszcz	2011
KIS Warszawa-Równa	Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”	2013
KIS Warszawa-Targowa	Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”	2013
KIS Warszawa	Fundacja Bene Vobis	2012

Źródło: Projekt „Informacja o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w okresie 2012–2013”, MPIPS 2014.

2. Ścieżka tworzenia RPW na Mazowszu

Mazowiecka ścieżka tworzenia RPW została oparta o „Wytyczne”, modyfikacje w jej tworzeniu były znacznie mniejsze niż w przypadku „ścieżki wielkopolskiej”. Na Mazowszu działania były ukierunkowane na scalenie współpracy już działających organów doradczo-konsultacyjnych.

2.1. Funkcja koordynacyjna Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w Warszawie (MCPS)

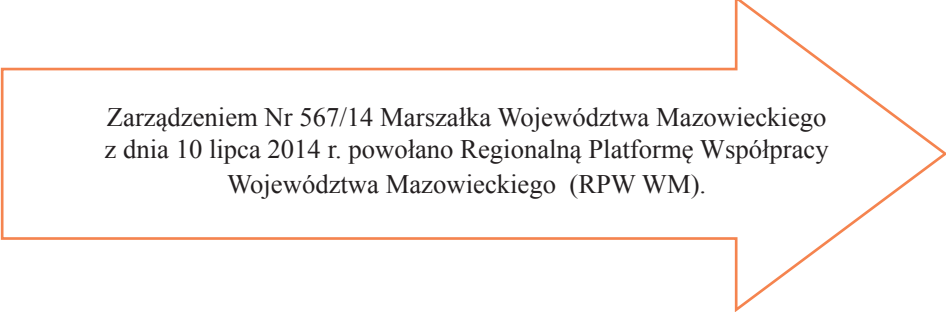
W MCPS został utworzony specjalny zespół, nazwany *Grupą ds. Regionalnej Platformy Współpracy*, składający się z 6 pracowników, w tym koordynatora, którym został kierownik Wydziału ds. Osób Niepełnosprawnych MCPS.

2.2. Spełnienie warunku dysponowania w regionie Zespołem Synergii Lokalnej

Na Mazowszu zespoły synergii lokalnej testujące rozwiązania MLW działały w gminach: Bulkowo, Legionowo, Tłuszcz oraz Sochaczew. Do pierwszego składu RPW Mazowsze powołano „liderów” ZSL z trzech gmin: Bulkowa, Legionowa oraz Tłuszcza.

2.3. Alokacja RPW na Mazowszu

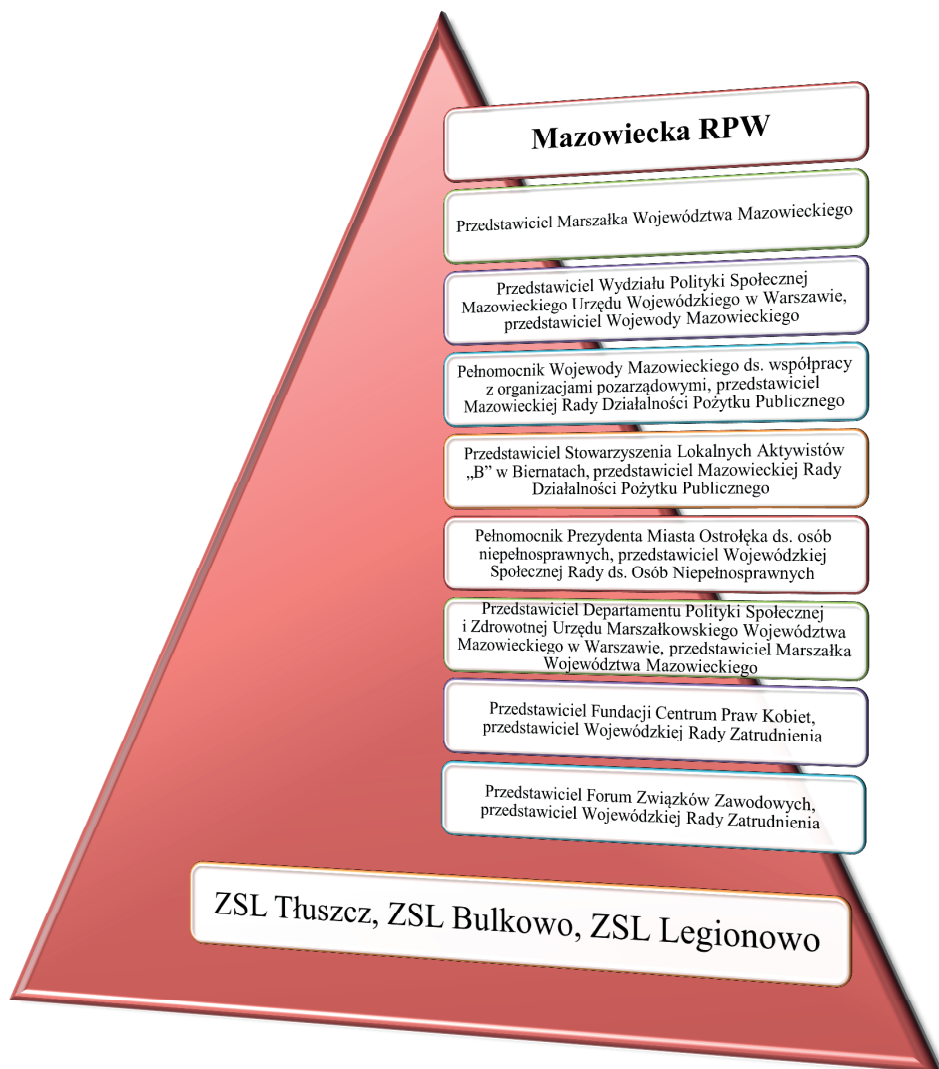
RPW Mazowsze została wyodrębniona jako próba zjednoczenia działań trzech organów doradczo-konsultacyjnych funkcjonujących na obszarze województwa. W odpowiedzi na wniosek członków, RPW wydzielono jako samoistne ciało konsultacyjno-doradcze przy Marszałku Województwa Mazowieckiego powołane Zarządzeniem Marszałka Województwa.

Zarządzeniem Nr 567/14 Marszałka Województwa Mazowieckiego z dnia 10 lipca 2014 r. powołano Regionalną Platformę Współpracy Województwa Mazowieckiego (RPW WM).

Na Mazowszu przyjęto, iż RPW będzie niezależnym organem doradczo-opiniującym przy marszałku województwa. Wybór ten umożliwił zachowanie pierwotnej struktury i celu działania RPW na szczeblu wojewódzkim. To rozwiązanie pozwoliło postawić tezę, że najważniejsze sprawy z punktu widzenia RPW będą mogły zostać osiągnięte wyłącznie dzięki niezależnemu organowi. Powołanie RPW w tej formie spowodowało, iż tematyka zatrudnienia socjalnego, funkcjonowania podmiotów zatrudnienia socjalnego i świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej stała się istotna w debacie publicznej wśród specjalistów z różnych dziedzin, w tym dziedzin spokrewnionych.

Rysunek 9. Pierwszy skład RPW na Mazowszu

Źródło: opracowanie na podstawie danych raportu końcowego MCPS Mazowsze.

3. Najważniejsze efekty działania RPW na Mazowszu

W opinii członków RPW WM próba scalenia działalności kilku organów doradczo-konsultacyjnych pozwoli, przede wszystkim marszałkowi województwa mazowieckiego, koordynować wspólne działania służb pomocy społecznej, rynku pracy, a także podmiotów funkcjonujących w obszarach pożytku publicznego

i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Działania RPW pozwolą również na zwiększenie stopnia koordynacji usług reintegracji społeczno-zawodowej, co umożliwi zwiększenie kompetencji komunikacyjnych pracowników szczebla gminnego i efektywności ich pracy w zespołach. Dzięki powstaniu i działalności RPW w województwie mazowieckim uzyskano w gminach synergę działań instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań reintegracji społeczno-zawodowej osób wykluczonych społecznie, wzmocniono jakość i efektywność świadczonych usług. Do RPW WM przystąpiły wszystkie instytucje wskazywane w „Wytocznych”.

Podczas pracy RPW WM przygotowano kilka rekomendacji systemowych, a także wskazano podstawowe procedury i zasady współpracy członków tej platformy. Szczegóły dotyczące wskazanych rekomendacji znalazły się w raporcie końcowym MCPS Warszawa.

1. Regionalne tło pilotażu RPW

Lubelszczyzna, z liczbą 9 CIS-ów oraz 21 KIS-ów, sytuuje się na piątej pozycji krajowej listy podmiotów zatrudnienia socjalnego. W ich tworzeniu wiodącą rolę odgrywają jednostki samorządu terytorialnego i prowadzone przez nie ośrodki pomocy społecznej. Znaczna część CIS-ów i KIS-ów powstała dzięki instytucjom publicznym, w pierwszym przypadku 62%, a w drugim 55%. Na Lubelszczyźnie jest duże zróżnicowanie w sposobie prowadzenia podmiotów zatrudnienia socjalnego pomiędzy poszczególnymi subregionami. Najwięcej jest ich na obszarze chełmsko-zamojskim i lubelsko-bialskim, a zwłaszcza w powiecie zamojskim, tomaszowskim oraz w powiatach grodzkich: Lublinie i Chełmie. Najmniejsze nasycenie CIS-ami i KIS-ami występuje w subregionie puławskim, gdzie działają tylko 3 KIS-y – dwa prowadzone są przez samorząd, a jeden przez organizację pozarządową. Podobna sytuacja jest w powiatach: krasnostawskim, opolskim, parczewskim, ryckim czy włodawskim, w których nie funkcjonuje ani jeden CIS czy KIS. Warto zauważyć, że o ile w miastach, a szczególnie w powiatach grodzkich, CIS-y i KIS-y prowadzone są przede wszystkim przez organizacje społeczne, o tyle na obszarach wiejskich to samorząd lokalny jest animatorem podmiotów zatrudnienia socjalnego. Powodem tego stanu jest niski potencjał podmiotów społecznych (organizacji pozarządowych) działających na wsiach, które są wyspecjalizowane w zakresie działań reintegracyjnych skierowanych do osób znajdujących się w trudnej sytuacji. Na terenie większości gmin wiejskich nie ma zbyt wielu podmiotów społecznych, które mogłyby być partnerem w realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy i integracji społecznej. Te, które funkcjonują, mają najczęściej niestabilną sytuację materialną, w przeciwieństwie do służb publicznych, które są finansowane z budżetu państwa.

Tak więc można wskazać na pewną specyfikę uwarunkowań zatrudnienia socjalnego w woj. lubelskim, która wynika zarówno ze słabości organizacji pozarządowych, a także słabości występujących na rynku pracy. Wskazane ograniczenia stanowią niewątpliwie wyzwanie dla działań publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocy społecznej, a nowe rozwiązania mogą być impulsem do wzmocnienia już istniejących. Utworzenie struktur pośrednich takich jak MLW i RPW otwiera pole porozumienia i współpracy w zakresie zatrudnienia socjalnego, ale także umożliwia szerszą

współpracę w zakresie diagnozy, ewaluacji problemów i rozwiązań lokalnych, co może stanowić podstawę dla tworzenia odpowiadającej rzeczywistości potrzebom strategii polityki społecznej. Analiza pilotażu wskazuje, iż oparcie partnerstwa lokalnego w postaci MLW czy RPW na organizacjach pozarządowych może być bardzo trudne. Lubelskie podmioty zatrudnienia socjalnego są bardzo zróżnicowane pod kątem prowadzonej działalności, dominującą formą jest świadczenie usług. Na dalszych pozycjach znajduje się działalność produkcyjna (piekarnia, produkcja mebli) oraz handlowa (sklep). Oprócz usług reintegracyjnych stanowiących statutową działalność, CIS i KIS funkcjonują również w takich branżach jak: catering/gastronomia, usługi remontowo-budowlane, a także działalność w zakresie sprzątania i pielęgnacji zieleni.

W czasie pilotażu RPW na Lubelszczyźnie działało łącznie 7 Zespołów Synergii Lokalnej utworzonych w ramach działań MLW. Były to zespoły reprezentujące następujące gminy: Bełżyce, Biłgoraj, Godziszów, Gościeradów, Modliborzyce, Janów Lubelski, Tomaszów Lubelski. Ponadto na obszarze administracyjnym takich gmin jak: Ułhówek, Tomaszów Lubelski i Adamów Zamojski prowadzone były działania testujące propozycję systemu certyfikacji KIS.

2. Ścieżka tworzenia RPW na Lubelszczyźnie

W województwie lubelskim utworzenie i funkcjonowanie RPW miało charakter nieformalny, co oznacza brak dokumentów oficjalnie potwierdzających powstanie takiej platformy. RPW na Lubelszczyźnie powstała w wyniku zaproszenia do współpracy nie tylko zespołów ZSL z gmin biorących udział w pilotażu MLW, ale także przedstawicieli działających centrów i klubów integracji społecznej oraz przedstawicieli wojewódzkich rad: rynku pracy oraz pożytku publicznego. Funkcję wiodącą przypisano ROPS Lublin, który był inicjatorem partnerskich spotkań wymienionych podmiotów zatrudnienia socjalnego oraz przedstawicieli gmin i rad. Postanowiono, że docelowo RPW ma stać się jedną z grup roboczych Wojewódzkiego Zespołu ds. Ekonomii Społecznej. Taki wariant tworzenia RPW uznano za bardziej „obywatelski”, zmierzający do uwzględnienia trybu konsultacyjnego nad kierunkiem tworzenia organów doradczo-konsultacyjnych.

2.1. Funkcja koordynacyjna ROPS Lublin

Koordynację działań w obszarze ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego w województwie lubelskim powierzono Regionalnemu Ośrodkowi Polityki Społecznej w Lublinie. Przy ROPS działa Zespół ekspertów ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie lubelskim powołany *Uchwałą Nr LII/994/2011 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 26 lipca 2011 roku*.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele m.in. władz wojewódzkich i gminnych, ROPS, WUP, PUP, uczelni wyższych, Urzędu Statystycznego w Lublinie, OWES, PES, organizacji społecznych. Zgodnie z §3 ww. *Uchwały* do zadań Zespołu ekspertów należy:

- 1) ocena stanu rozwoju ekonomii społecznej w województwie;
- 2) promowanie ekonomii społecznej i tworzenie przyjaznego klimatu dla jej rozwoju w regionie;
- 3) opiniowanie aktów prawnych dotyczących ekonomii społecznej;
- 4) wypracowywanie i proponowanie nowych rozwiązań w zakresie wdrażania ekonomii społecznej w województwie;
- 5) upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze ekonomii społecznej;
- 6) inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy jednostkami sektora publicznego, prywatnego, organizacjami pozarządowymi i ośrodkami badawczymi na rzecz promocji i rozwoju ekonomii społecznej.

Zakres zadań podejmowanych przez Zespół ekspertów jest zbieżny z zadaniami proponowanymi dla RPW, które sprowadzają się m.in. do:

- 1) wspólnego wyrażania opinii dotyczących strategii rozwoju województwa, ze szczególnym uwzględnieniem elementów wykorzystywania sektora usług reintegracji społecznej i zawodowej w rozwiązywaniu problemów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w regionie,
- 2) wspólnego dokonywania ocen rozwoju sieci instytucjonalnej zatrudnienia socjalnego na obszarze powiatów i gmin, a także efektywnego wykorzystywania jej w działaniach publicznych służb zatrudnienia oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej regionu,
- 3) wspólnego formułowania rekomendacji dla marszałka województwa dotyczących likwidowania barier administracyjno-legislacyjnych w rozwoju kompleksowych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów zatrudnienia socjalnego, a także konsultacyjne opiniowanie alokacji środków finansowych, w tym środków EFS przeznaczanych na działania wspierające rozwój przedsiębiorczości społecznej aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców województwa oraz likwidowania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

2.2. Spełnienie warunku dysponowania w regionie Zespołem Synergii Lokalnej

Na Lubelszczyźnie warunek ten został spełniony – powstało 7 Zespołów Synergii Lokalnej. Wszystkie gminy uczestniczące w pilotażu zainicjowały swoje ZSL w oparciu o pracowników lokalnego ośrodka pomocy społecznej, którzy rozpoczęli aktywne poszukiwania kolejnych członków/partnerów niezbędnych do prawidłowej pracy zespołu. W różny sposób próbowano organizować funkcję

koordynatora MLW, jednak w efekcie końcowym procesu kształtowania ZSL wszystkie gminy wykorzystały możliwość powołania przejściowego koordynatora MLW. Różnice pojawiły się w składzie osobowym „ciała koordynującego”, część realizatorów ograniczała się do jednoosobowego rozwiązania w roli koordynatora (np. kierownicy/dyrektorzy ośrodków pomocy społecznej), część opowiedziała się za powołaniem grupy roboczej składającej się pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Najbardziej interesujące były przypadki utworzenia „przejściowego koordynatora MLW”, reprezentowanego przez pracowników kilku instytucji – przykładem jest gmina Janów Lubelski, gdzie „przejściowym koordynatorem MLW” była grupa składająca się z pracowników urzędu miasta i gminy, OPS oraz organizacji pozarządowej. Rozwiązanie to stanowiło „wzorcowy” przykład nawiązywania relacji partnerskiej gwarantującej współpracę międzysektorową.

2.3. Alokacja RPW na Lubelszczyźnie

Na Lubelszczyźnie zastosowano wariant utworzenia nieformalnej RPW, składającej się z przedstawicieli zespołów synergii lokalnej oraz działających podmiotów zatrudnienia socjalnego. W trakcie pilotażu wskazano, że w przyszłości warto jest rozważyć wariant „obywatelski” – np. zintegrować podmioty zatrudnienia socjalnego w rodzaj regionalnej platformy, np. *Konwent Centrów i Klubów Integracji Społecznej Lubelszczyzny* i przekazać mu obsługę RPW, pozostawiając przy ROPS jedynie funkcję koordynującą i wspierającą. Wskazano na potrzebę dążenia w kierunku „uspołecznienia” ciała konsultacyjno-doradczego, jakim docelowo ma się stać RPW, będąca ewentualnie jedną ze specjalistycznych grup Zespołu ds. Ekonomii Społecznej.

3. Najważniejsze efekty działania RPW na Lubelszczyźnie

Działania Lubelskiej RPW skupiały się głównie na skoordynowaniu działań poszczególnych zespołów ZSL w gminach realizujących pilotaż MLW. Ostatecznie uzyskano efekt w postaci zawarcia w każdej gminie *Paktu na rzecz MLW*, który traktowany jest jako początek działania w kierunku budowania wielosektorowego partnerstwa lokalnego, wykorzystującego rozwiązania ustawy o zatrudnieniu socjalnym i jej związki z pozostałymi aktami prawnymi w polityce społecznej.

Lubelska RPW wypracowała wiele cennych uwag i sugestii w zakresie wskazania na konieczność oddolnego tworzenia platform współpracy, ale również pod adresem ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Szczegóły rekomendacji zostały

przedstawione w raporcie końcowym pt.: *„Procedury kompetencji” i zasady współpracy w zakresie funkcjonowania Regionalnej Platformy Współpracy dotyczącej realizacji usług reintegracji społecznej i zawodowej (przez kluby i centra integracji społecznej)*¹³.

¹³ ROPS Lublin A. Biały: *„Procedury kompetencji” i zasady współpracy w zakresie funkcjonowania Regionalnej Platformy Współpracy dotyczącej realizacji usług reintegracji społecznej i zawodowej (przez kluby i centra integracji społecznej)*, Lublin 2014.

V.

IŁAWSKIE WYNIKI PILOTAŻU RPW

Pilotaż RPW w powiecie iławskim był próbą stworzenia szerszej platformy współpracy pomiędzy przedstawicielami różnych instytucji i podmiotów na szczeblu powiatowej jednostki samorządu terytorialnego wykorzystującej potencjał usług reintegracji społecznej i zawodowej. Pilotaż tworzenia na szczeblu powiatu RPW był jedynym takim przedsięwzięciem w kraju wobec trzech podobnych inicjatyw na szczeblu wojewódzkim.

1. Powiatowe tło pilotażu RPW

Działania pilotażowe RPW powierzono Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie. Zarządzeniem Dyrektora PCPR w Iławie z dnia 25 marca 2014 r. powołano specjalny zespół roboczy do działań pilotażowych, a następnie Uchwałą Nr XLIV/366/14 Rady Powiatu Iławskiego z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie przystąpienia do realizacji Projektu Pilotażowego „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym” rozpoczęto próbę konsolidowania środowiska instytucjonalnego oraz organów doradczo-konsultacyjnych starosty wokół problematyki zatrudnienia socjalnego.

W okresie pilotażu przeprowadzono szereg działań prezentujących ideę RPW różnym środowiskom. Powstał link z promocją projektu na stronie internetowej PCPR – <http://pcprilawa.pl/>, wydrukowano ulotki i plakat, informacje na temat projektu zamieszczono w prasie, ukazała się też audycja w iławskim radiu. Odbyły się spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych, z członkami Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego, członkami Powiatowej Rady Rynku Pracy, przedstawicielami samorządów, urzędu pracy i ośrodków pomocy społecznej oraz Zespołami Synergii Lokalnej w gminach Iława i Lubawa.

2. Ścieżka tworzenia RPW w powiecie iławskim

Przyjęty sposób utworzenia zespołu ds. RPW, a także samej Regionalnej Platformy Współpracy gwarantował pełną wymianę informacji pomiędzy powiatowym urzędem pracy, powiatową radą rynku pracy, radą organizacji pozarządowych, ośrodkami pomocy społecznej, samorządem powiatowym i powiatowym centrum pomocy rodzinie.

2.1. Spełnienie warunku dysponowania Zespołem Synergii Lokalnej

Na obszarze powiatu ławskiego warunek ten został spełniony.

W ramach realizacji projektu prowadzono jednocześnie pilotażowe działania wdrażające MLW – gmina Ława i gmina Lubawa. W obu gminach powstały Zespoły Synergii Lokalnej. Oba Zespoły zadeklarowały w dalszych etapach bliską współpracę z RPW, a Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Ławie i Lubawie podpisały *Listy Intencyjne* z powiatem ławskim.

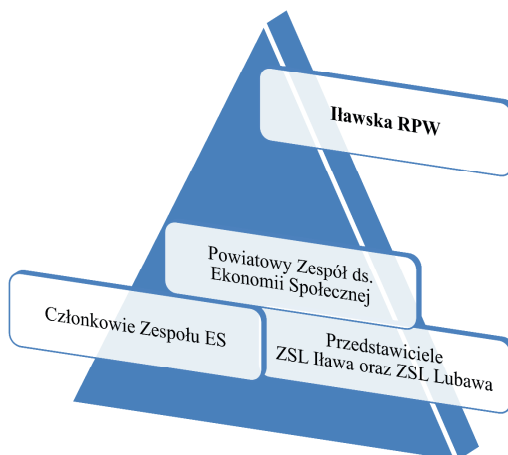
2.2. Alokacja RPW w powiecie ławskim

W wyniku konsultacji wstępną alokację RPW ustalono w strukturach Powiatowego Zespołu ds. Ekonomii Społecznej. Propozycja ta została zaaprobowana przez Przewodniczącego Zespołu oraz Zarząd Powiatu Ławskiego. Regulamin organizacyjny Zespołu ds. Ekonomii Społecznej zawiera zasady jego pracy i przewiduje możliwość tworzenia podzespołów roboczych. Jednym z takich podzespołów stała się Regionalna Platforma Współpracy.

Poniżej cytat paragrafu nr 4 Regulaminu pracy Zespołu ds. Ekonomii Społecznej Powiatu Ławskiego: ...§ 4. *Do realizacji zadań określonych w § 2 przewodniczący może powołać grupy tematyczne, wyznaczając zakres zadań i czas ich wykonania*

W związku z usytuowaniem RPW w strukturze Powiatowego Zespołu ds. Ekonomii Społecznej postanowiono, że szczegółowy harmonogram prac RPW zostanie ustalony na pierwszym po wakacjach spotkaniu Zespołu ds. Ekonomii Społecznej, które planowane jest w drugiej połowie września.

Rysunek 10. Konstrukcja RPW w powiecie ławskim

Źródło: opracowanie na podstawie raportu końcowego PCPR Ława.

Postanowiono organizować spotkania nie rzadziej niż raz na kwartał. Przygotowano też pierwszy komunikat dla samorządów na temat podmiotów ekonomii społecznej. Komunikat wraz z informacją o powstaniu RPW w strukturach Zespołu i możliwościach współpracy zostanie przekazany samorządom po wrześniowym spotkaniu Zespołu i RPW.

3. Najważniejsze efekty działania RPW w powiecie ławskim

Efekty działania RPW podsumowano podczas dwóch sesji konferencyjnych, w których oprócz członków *Platformy* uczestniczył również przedstawiciel Spółdzielni Socjalnej Horyzonty z Ławy. Stwierdzono, że jest jeszcze za wcześnie na ocenę działań RPW, ale wskazano na dużą przydatność tego nieformalnego organu doradczo-opiniującego w powiecie. W składzie RPW znajdują się: 2 przedstawiciele Powiatowej Rady Rynku Pracy, 2 przedstawiciele Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Ławskiego, 1 przedstawiciel Zespołu Synergii Lokalnej z gminy Lubawa oraz 1 przedstawiciel Zespołu Synergii Lokalnej z gminy Ława.

VI. PROCEDURY KOMPETENCJI I ZASADY WSPÓŁPRACY W RAMACH RPW

Wszyscy realizatorzy pilotażu RPW zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i powiatowym, podsumowując swoje działania wskazali na podobny zbiór procedur kompetencji i zasad współpracy w ramach platformy. Te propozycje i sugestie były tożsame zarówno dla RPW tworzonego na poziomie województwa, jak i powiatu. Dlatego też podany poniżej katalog propozycji stanowi syntezę rekomendacji pilotażowych grup roboczych ds. RPW. Realizatorzy pilotażu RPW uznali zgodnie, że procedury kompetencji i zasady współpracy w ramach tej platformy są dokumentami wspomagającymi proces tworzenia ram zintegrowanej międzysektorowej współpracy różnych instytucji i podmiotów, a także organów o charakterze doradczo-konsultacyjnym, utworzonych dla samorządu terytorialnego. Proponowany zestaw procedur i zasad powinien regulować współpracę interdyscyplinarną specjalistów w zakresie:

- 1) wyrażania opinii dotyczących strategii rozwoju województwa, ze szczególnym uwzględnieniem elementów wykorzystywania sektora usług reintegracji społecznej i zawodowej w rozwiązywaniu problemów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w regionie;
- 2) dokonywania ocen rozwoju sieci instytucjonalnej zatrudnienia socjalnego na obszarze powiatów i gmin danego regionu, a także efektywnego wykorzystywania jej potencjału;
- 3) formułowania rekomendacji dla marszałka województwa dotyczących likwidowania barier administracyjno-legislacyjnych w rozwoju kompleksowych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów zatrudnienia socjalnego; wskazywanie kierunków alokacji środków finansowych przeznaczanych na działania wspierające rozwój przedsiębiorczości społecznej, aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców województwa oraz likwidowanie ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- 4) przygotowywanie propozycji zmian legislacyjnych do ustaw w obszarze pomocy społecznej, rynku pracy i zatrudnienia socjalnego dotyczących wspierania aktywności jednostek organizacyjnych samorządów gminnych i powiatowych.

Realizatorzy pilotażu RPW wskazali na potrzebę wprowadzenia zmian do Procedur funkcjonowania platformy:

- **Procedura inicjacji RPW** – konieczność określenia wstępnej listy interesariuszy, czyli listy instytucji lub organów doradczo-konsultacyjnych, od których winna wyjść inicjatywa utworzenia w powiecie/województwie takiej platformy. Zgodnie wskazywano, iż taka inicjatywa powinna wyjść ze strony zespołów ds. ekonomii społecznej, które najczęściej działają przy ROPS-ach urzędów marszałkowskich.
- **Procedura administracyjnej obsługi procesu tworzenia i późniejszego funkcjonowania RPW** – konieczność określenia regulaminu/trybu pracy zarówno pierwszej grupy ds. RPW, jak i późniejszego jej sposobu funkcjonowania w rozszerzonej reprezentacji. Ważne jest także stworzenie systemu komunikacji między członkami RPW oraz systemu upowszechniania informacji o wynikach pracy RPW. Istotne jest również wskazanie koordynatora działalności RPW, np. zespół ds. ekonomii społecznej powiatu/województwa.
- **Procedura wyboru wariantu alokacji RPW w strukturach powiatu/województwa** – w ramach której wskazywano na takie czynności jak:
 - a) przygotowanie dla starosty/marszałka projektu dokumentu utworzenia RPW, np. zarządzenia,
 - b) określenie reprezentacji RPW oraz podanie jej do publicznej wiadomości w powiecie/województwie poprzez „powołanie imienne”,
 - c) wybór formy prezentowania władzom powiatu/województwa stanowisk RPW, sugestii dotyczących kierunków prowadzenia polityki społecznej oraz sposobu potwierdzania przyjęcia do wiadomości wyników prac platformy.
- **Procedura monitoringu funkcjonowania RPW** – konieczność opracowania trybu i organizacji sposobu przeprowadzania wewnętrznej oceny skuteczności działania platformy.

Uznając, że zarówno Model Lokalnej Współpracy (MLW – gminy), jak i Regionalne Platformy Współpracy (RPW powiat/województwo) są propozycjami wpisującymi się w ideę szeroko pojmowanego partnerstwa, realizatorzy pilotażu RPW, wzorem realizatorów pilotażu MLW, wskazali następujący zbiór zasad współpracy:

- **Zasada poszanowania odrębności organizacyjno-merytorycznej każdego z partnerów wchodzących w skład RPW** – każda instytucja w pierwszej kolejności najpierw działa na rzecz realizacji swoich zadań merytoryczno-organizacyjnych i statutowych.
- **Zasada otwartości** – każda instytucja ma prawo przystąpienia oraz wystąpienia z RPW w dowolnym czasie.
- **Zasada lojalności** – każda instytucja partnerska informuje i uwzględnia w swoich planach potrzeby innych partnerów wchodzących w skład RPW.

- **Zasada partycypacji zasobów** – każda instytucja partnerska, w miarę możliwości angażuje swoje zasoby w działalność Regionalnej Platformy Współpracy w powiecie/województwie.

Pilotaż RPW zrealizowany w trzech województwach oraz jednym powiecie zakończył się przygotowaniem wielu rekomendacji zarówno do samych rozwiązań modelowych, jak i przepisów ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym¹⁴. Idea tworzenia lokalnych platform okazała się przydatna w wielu płaszczyznach prowadzenia lokalnej polityki społecznej opierającej się na koncepcji rozwiązań aktywizujących. Szczególnie ważną rolę RPW odgrywa w pracach nad przygotowaniem dokumentów planowania strategicznego na wszystkich poziomach administracyjnych. Rola ta nie powinna się ograniczać tylko do wyrażania opinii dotyczących strategii rozwoju województwa (ze szczególnym uwzględnieniem elementów wykorzystywania sektora usług reintegracji społecznej i zawodowej), lecz może stanowić podstawę do uruchomienia skutecznego kanału przepływu informacji/komunikatów/opinii pomiędzy instytucjami publicznymi i społecznymi z powiatów i gmin, co w efekcie umożliwi sporządzenie rzetelnej diagnozy społecznej.

Podsumowanie

Potencjał osobowy i instytucjonalny ulokowany w zespołach RPW pozwala na dokonywanie ocen w procesie implementacji rozwiązań z zakresu aktywnej polityki społecznej, w tym także rozwoju sieci instytucjonalnej zatrudnienia socjalnego na obszarze powiatów i gmin danego regionu, a także efektywnego jej wykorzystywania w działaniach publicznych służb zatrudnienia oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. RPW może i powinna pełnić rolę „pasa transmisyjnego” w przekazywaniu wiedzy i rekomendacji dla starosty/marszałka województwa dotyczących likwidowania barier administracyjno-legislacyjnych w rozwoju kompleksowych form pomocy ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów zatrudnienia socjalnego, a także wskazywania kierunków alokacji środków finansowych przeznaczanych na działania wspierające rozwój przedsiębiorczości społecznej, aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców województwa oraz likwidowania ubóstwa i wykluczenia społecznego. Bogactwo wiedzy i doświadczeń zebranych przez platformy współpracy pozwala także na przygotowywanie propozycji zmian legislacyjnych do ustaw w obszarze pomocy społecznej, rynku pracy i zatrudnienia socjalnego w zakresie wspierania aktywności jednostek organizacyjnych samorządów gminnych i powiatowych.

¹⁴ Zbiór tych sugestii i propozycji jest podstawą opracowania Rekomendacji dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, które stanowią odrębną publikację.

Założenia koncepcji tworzenia Regionalnej Platformy Współpracy uwzględniały nie tylko wymierne efekty prowadzonych działań, takie jak np. zwiększenie liczby funkcjonujących jednostek zatrudnienia socjalnego lub zwiększenie liczby osób korzystających z usług reintegracji społeczno-zawodowej. Równie ważnym efektem jest uzyskanie wartości dodanych w postaci efektów miękkich, tak ważnych w budowie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego. Praca członków platformy opiera się na zasadach lojalności, otwartości, partycypacji, promuje ideę partnerstw lokalnych, a budowa i rozbudowa sieci współpracy wzmacnia podmiotowość społeczeństwa. Członkowie zespołów RPW poprzez aktywne uczestniczenie w pracy nad strategiami i programami rozwiązywania problemów społecznych wchodzi w rolę lokalnych polityków społecznych, mają możliwość włączenia społeczności do partycypacji w procesie zarządzania publicznego.

Wydawca
Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
AL. Jerozolimskie 65/79
00-697 Warszawa
www.crzl.gov.pl
Tel . +48 22 237 00 00
Fax. +48 22 237 00 99

ISBN: 978-83-7951-336-9

Publikacja bezpłatna

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

